

Seznam literatury

LIBOR HALÍK

Světová a česká literatura do konce 18. století (min. 2 literární díla)

Epos o Gilgamešovi poezie – TO–READ

Hamlet drama – TO–READ

Romeo a Julie drama – KE ZPRACOVÁNÍ

Světová a česká literatura 19. století (min. 3 literární díla)

Havran poezie – HOTOVO

Kytice poezie – HOTOVO

Zločin a trest próza – HOTOVO

Otec Goriot próza – TO–READ

Oliver Twist próza – TO–READ

Obraz Doriana Graye próza – HOTOVO

Revizor drama – KE ZPRACOVÁNÍ

Světová literatura 20. – 21. století (min. 4 literární díla)

Inferno próza – TO–READ

Šifra Mistra Leonarda próza – KE ZPRACOVÁNÍ

Velký Gatsby próza – KE ZPRACOVÁNÍ

Devatenáct set osmdesát čtyři próza – HOTOVO

Harry Potter próza – KE ZPRACOVÁNÍ

Hobbit próza – KE ZPRACOVÁNÍ

Česká literatura 20. – 21. století (min. 5 literární díla)

Po nás ať přijde potopa poezie – TO–READ

Proměna próza – KE ZPRACOVÁNÍ

Krysař próza – KE ZPRACOVÁNÍ

Bílá nemoc drama – KE ZPRACOVÁNÍ

R. U. R. drama – TO–READ

Epos o Gilgamešovi

LIBOR HALÍK

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:
xXx

Figury:
„xXx“

Tropy:
xXx

Stylistická charakteristika textu:
xXx

Postavy:
xXx – xXx

Děj:
xXx

Kompozice, prostor a čas:
xXx

Význam sdělení:
xXx

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:
xXx

Další autorova tvorba:
Mezi nejznámější díla patří xXx

OSOBNÍ NÁZOR

xXx

Ukázka z díla:
xXx

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:
xXx

Figury:
„xXx“

Tropy:
xXx

Stylistická charakteristika textu:
xXx

Postavy:
xXx – xXx

Děj:
xXx

Kompozice, prostor a čas:
xXx

Význam sdělení:
xXx

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:
xXx

Další autorova tvorba:
Mezi nejznámější díla patří xXx

OSOBNÍ NÁZOR

xXx

Ukázka z díla:
xXx

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:
xXx

Figury:
„xXx“

Tropy:
xXx

Stylistická charakteristika textu:
xXx

Postavy:
xXx – xXx

Děj:
xXx

Kompozice, prostor a čas:
xXx

Význam sdělení:
xXx

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:
xXx

Další autorova tvorba:
Mezi nejznámější díla patří xXx

OSOBNÍ NÁZOR

xXx

Ukázka z díla:
xXx

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:

Lyricko-epická báseň, spíše balada.

Stylistická charakteristika textu:

Jedná se o krátkou barvitou báseň, kdy autor užívá popisů pro navození atmosféry temného pokoje. Je zde kontrast mezi klidným pokojem a bouří za okny. I přes krátkost básně se autorovi daří bravurně popsat atmosféru i psychické rozpoložení hlavní postavy, která je promítnutím samotného autora.

Postavy:

- VYPRÁVĚČ – Autor sám, truchlí nad smrtí Lenory, své milované, stejně jako autor truchlil nad smrtí své ženy.
- HAVRAN – Tajemný pták, co přiletí z bouřlivé noci a opakuje jedno slovo, které ho klidně mohl naučit majitel, „nevermore“ (v překladu jde většinou o dvou či tří slovní frázi, v mé verzi „nikdy více“). Jak autor propadá ve svých myšlenkách hloubš a hloubš, připisuje havranovým slovům větší a větší smysl.
- LENORA – Mrtvá milenka, není zde o ní moc řečeno, než to, že nad ní hlavní postava truchlí.

Děj:

Ocitáme se v pokoji učenice, starého muže, kterého trápí ztráta milenky a snaží se zapomenout s nosem v knížce. Zatímco je muž uvnitř svého malého kruhu míru, tak za okny zuří bouřka.

Ťuk, ťuk, ťuk. Muže z dlení vytrhne zaťukání, poleká se, racionálně se snaží přesvědčit, že o nic nejde, jde otevřít dveře a tam nikdo.

Ťuk, ťuk, ťuk. Zlověstné zaťukání bez původu. Muž otevírá okenici, čímž je jeho klid narušen už ničím nezjemněnou bouří. Z tohoto nehezského prostředí do pokoje vletá Havran. (V originále Krkavec, ale překladatelé se rozhodli, že nevíme, co krkavec je a že havran je u nás více v povědomí jako stvoření Satanovo, čehož autor se snaží docílit. Nevíme, zda byl poslán z druhé strany, zda jenom blouzníme ze zmařené lásky společně s autorem, či zda k nám opravdu přišel posel se zprávou. Havran, i přes veškerou symboliku, může být jen ptákem, který se chtěl jít schovat do teplého příbytku před bouří. Také ale mohl muži přinést důležitou zprávu.) Havran se usadí na poprsí Pallady (socha Pallas Athény) což muži připadá ironické a i se tomu zasměje. Další várka symbolismu.

Muž se ptá na různé otázky, kdy vždy dostane odpověď zápornou a konečnou, „nevermore“. Ptá se dál, kdy vždy dostává stejnou odpověď a propadá čím dál tím hloubš do sebe trýzně.

Kompozice, prostor a čas:

Báseň o krátkém časovém období, psána chronologicky. 18 slok a pouze 108 veršů. Jde-li skutečně o prakticky auto-biografii, vypsání z depresí básníka, tak by se báseň odehrávala v devatenáctém století.

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:

Edgar Allan Poe vedl celkem bídný život. Otec alkoholik se na ně vykašlal, matka zemřela, když byl mladý. Byl umístěn do dětského domova, odkud si ho převzal bohatý obchodník a umožnil mu studium. Pár let žili spolu i v Anglii, která se mu mnohokrát stala inspirací pro svojí práci. Díky své povaze a možná i vzpomínkách byl však vysoce nevyrovnaný. Propadal hráčství a závislostem, i když i za života sklídl slávu, tak nikdy nebyl přímo bohatý. Nejspíš i toto mu pomohlo napsat jeho skvosty.

Edgar Allan Poe byl i kritizován za své manželství se svojí sestřenicí. V době svatby jemu bylo sedmadvacet a jí třináct. Dle určitých zdrojů se jejich vztah podobal spíše sourozeneckému než manželskému. Virginia Poe zemřela mladá na nemoc.

Další autorova tvorba:

- Rukopis nalezený v láhvi
- Filozofie básnické skladby
- Příběhy Arthura Gordona Pyma z Nantucketu

OSOBNÍ NÁZOR

Havran je bravurně zpracovanou básní, která zvládá dokonale obrazutvornost. I týdný po přečtení si jsem schopen vybavit pochmurnost básníkovy pokoje a jak jsem soucítil s jeho trápením, které jsem ani nezažil.

Ukázka z díla:

Vyrazil jsem okenici, když tu s velkou motanicí
vstoupil starodávňý havran z dob, jež jsou tak záslužné;
bez poklony, bez váhání, vznešeně jak pán či paní
usadil se znenadání v póze velmi výhružné
na poprsí Pallady - a v póze velmi výhružné
si sedl jen a víc už ne.

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:

Lyrickoepická skladba básní. Žánrově jsou každá originál, tedy příběhy jako ZLATÝ KOLOVRAT jsou spíše balady, VĚŠTKYNĚ je jasná pověst a ZÁHOŘOVO LOŽE je legendou. Celá KYTICE, ne jenom první báseň stejného jména, je dílem poezijním. Soubor dvanácti děl (plus LILIE, ta se udává zvlášť, kvůli svému zvláštnímu stavu).

Jazyk a slovní zásoba:

Úsporný jazyk, který zde budí napětí, je také jedním z hlavních rysů balad. Epický příběh je psán spíše kratšími větami. Citoslovce zde nahrazují slovesa. Básně jsou psány gnónickým veršem.

Zvukomalba – VODNÍK, „a na to pole podle skal zelený mužík zatleskal.“

Epiteton – KYTICE, „Ve skrovnou kytici já tě zavážu, ozdobně stužkou ovínu.“

Anafora – ZLATÝ KOLOVRAT, „Kde’s má Dorníčko! Kde jsi? Kde Jsi? Kde’s má roztomilá?“

Epifora – SVATEBNÍ KOŠILE, „Co to máš na té tkaničce, na krku na té tkaničce?“

Epizeuxis – HOLOUBEK, „Běží časy, běží, Všecko sebou mění.“

Apostrofa – KYTICE, „Mateří-douško vlasti naší milé, Vy prosté naše pověsti.“

Metafora – VODNÍK, „ale kúra srdce tvého ničím neobměkla!“

Metonymie – VODNÍK, „Mladosti mé jarý štěp přelomil jsi v půli.“

Personifikace – VODNÍK, „Bílé šatičky smutek tají, v perách se slzy ukrývají.“

Přirovnání – VODNÍK, „v sukničku jako z vodních perel, nechod’, dceruško, k vodě ven.“

Stylistická charakteristika textu:

Rýmovaný text. Autor jednotlivé části rozdělil do pozic tak, ži vznikla zrcadlová souměrnost vlastností. Tedy KYTICE a VĚŠTKYNĚ jsou o naději, POLEDNICE a VODNÍK o nadpřirozených bytostech, které působí záporně, POKLAD a DCEŘINA KLETBA jsou o narušení vztahu mezi matkou a dítětem, SVATEBNÍ KOŠILE a VRBA o určité přeměně člověka, ZLATÝ KOLOVRAT a ZÁHOŘOVO LOŽE mají hned několik společného; vina, pokání, vykoupení; ŠTĚDRÝ DEN a HOLOUBEK jsou o lásce a smrti, LILIE se pak někdy dává na místo VRBY, kde také naplňuje příběh o proměně člověka, ale zpravidla se do této dvojice nezapočítává. Zrovna HOLOUBEK je zároveň přesně v polovině, k čemuž mu dopomáhá bonusová třináctá povídka a představuje pomyslný přechod mezi novými a starými pověstmi.

Děj:

KYTICE je příběh o naději. Matka zemře, děti jí oplakávají, tak se matka přemění na mateřídouškum aby jim mohla nadále být na blízku a mysticky ochraňovat. SVATEBNÍ KOŠILE představuje klasické poučení „Dej si pozor, co si přeješ, mohlo by se ti to splnit“. Dívka se modlí k paně Marii za svého milého, který odešel do války a kterého si chtěla vzít. Milý zaťukal na dveře a vede jí do kostela. Na cestě jí nutí se zřít Boha a víry, hned několika způsoby. Ona vždy poslušně splní, jak žádá, s vidinou svatby. Nakonec jí však dojde, co se děje a před svým nemrtvým snoubencem se schovává v kostele. Tady je ještě menší zápas dobra se zlem, kdy se dívka a snoubenec oba snaží přesvědčit mrtvolu v kostele k poslušnosti. Nemrtvý k oddanosti a panna žádá Boha, aby ho nechal spát.

VODNÍK Dívka i přes matčiny varování jde k rybníku, kde jí chytí vodník a veme si jí za ženu. Dívka mu porodí dítě, ale furt je nespokojená. Žádá ho, aby se mohla naposledy vidět s maminkou. Vodník nakonec vyhoví, ale matka dceru přesvědčí, aby se už nevracela. Vodník burácí, vyhrožuje, ale dívka se nevrací. Tak jí jako poslední rozloučení nechá přede dveřmi dítě ve dví.

ZÁHOŘOVO LOŽE je druhou nejdelší básní ve sbírce. Mladík byl otcem zaprodán ďáblu. S vírou v Boha se tak dyvává na cestu do pekla. Na této cestě potkává Záhoře, velkého loupežníka, který zabil všechny pocestné před ním. Mladík se s ním domluví, že když ho nechá jít, tak mu povypráví, jaké je to v pekle. Po roce se setkávají a mladík vypráví, jak sám Satan při výhruze křížem rozkázal ďáblu listinu vydat. Ten odmítl i po mučení. Až nakonec Satan rozkázal k něčemu, zvané „lože Záhořovo“. Loupežník se zděsí a odhaluje, že to on je Záhoř, pro kterého už tedy v pekle mají přichystané nejhorší mučení ze všech. Však i ďábel, který vydržel do té doby všechno, se zděsil a úpis vydal. Mladík mu radí, ať se dá na víru v Boha a prosí o odpuštění. Také zarazí jeho kyj do země a nařizuje, ať se kaje u toho kyje. Po letech se tam vrací jako biskup, Záhoř se mezitím proměnil v pařez. Ožívá při pohledu na mladíka, který už není mladíkem a tím jejich cesty končí dalším shledáním. Jejich těla se rozpadnou v prach a jejich duše se změní v bílé holubice směřující k nebi.

Kompozice, prostor a čas:

Žádný z příběhů nemá přesně určené období ani místo děje. I když většina se aspoň částečně odehrává na vesnici.

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:

Vystudoval filozofii a práva, snažil se o obnovu českého ducha, tak sepisoval české pověsti. Také usiloval o rovnoprávnost s Němci. České pověsti sbíral na venkově, kam sám rád jezdil.

Další autorova tvorba:

- Sto prostonárodních pohádek a pověstí slovanských v nářečích původních
- České pohádky
- Vybrané báje a pověsti národní jiných větví slovanských

OSOBNÍ NÁZOR

Kytice, i když bravurně napsaná a jednotlivé balady jsou velice poutavé, je ještě zajímavější z historického hlediska. Příběhy jsou o individuální vině a určitém nadpřirozeném, nepřiměřeném trestu, což je velice poutavá zápletka, která funguje.

Ukázka z díla:

Pro ukázkou jsem vybral ZÁHOŘOVO LOŽE

Rozlítl se satan a v zlosti své velí,
„Vykoupejte jeho v pekelné koupeli!“
Učinila rota dle jeho rozkazu,
připravila lázeň z ohně a mrazu:
z jedné strany hoří jako uhel vzňatý,
z druhé strany mrzne v kámen ledovatý;
a když vidí rota míru naplněnu,
obrací zmrzlinu opak do plamenů.
Strašlivě řve ďábel, jako had se svíjí,
a ho pak již smysl i cit pomíjí.
Tu pokynul satan, rota odstoupila,
a síla zas nová ďábla oživila.
Ale když propuštěn opět dýše lehce,
krví psané blány přec vydati nechce. -

LEGENDA je příběh světce, v českých zemích je význam legendy úzce spjat s katolickými příběhy o svatích mužích a jejich legendárních činech. Jinak celosvětově je definičně blíže pověsti. POVĚST je příběh, který může být založen na pravdě (vypravěč tomu alespoň věří), má blízko legendě i pohádce (ta ale na pravdě založená nebývá). Díky tomu, že pověsti jsou často o čínech sedláků na vesnici je nemožné dostopovat jejich původ a zjistit, zda skutečně reálný základ mají. BALADA je dalším druhem příběhu, který se vyznačuje určitou ponurostí a většinou nešťastným koncem.

ZVUKOMALBA je hlásková nápodoba existujícího zvuku, nejčastěji citoslovce, „kykyryký“. EPITETON varianty *constans* pro ustálené přirovnání jako „zelený háj“ a *ornans* pro ozdobné přirovnání jako „zemřelá slova“. ANAFORA spočívá v opakování slov, či slovních spojení na začátku, proto *znovuuvvedení*. EPIFORA spočívá v opakování slov, či slovních spojení na konci, opak anafory. EPIZEUXIS spočívá v opakování slov, či slovních spojení hned po sobě, *připojení*. APOSTROFA oslovení jiného diváka, než běžného, k nepřítomné či zemřelé osobě, neživé věci. METAFORA přenášení významu na základě vnější podobnosti, třeba „zub pily“, či „kapka štěstí“. METONYMIE přenášení významu na základě jiné, než vnější podobnosti, tedy „stráž – střezení“, „cestující“ a „Praha to neschválila“. PERSONIFIKACE, *zosobnění*, nejobecněji přenos lidských vlastností na jiné, než lidské bytosti, či humanoidní zevnější abstraktních pojmů. PŘIROVNÁNÍ dvou subjektů na základě určité vlastnosti. GNÓMICKÝ, nadčasový, aktuální, neměnný, nepodléhající změnám v čase.

FJODOR MICHALJEVIČ DOSTOJEVSKIJ – Zločin a trest

LIBOR HALÍK

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:

Proza a psychologický román

Figury:

„Bože můj,“ prosil, „ukaž mi cestu...“ (apostrofa)

„a až zítra, zítra si všechno... Kdy jste přijely, už dávno?“ (epizeuxis a aposiopese)

Tropy:

Byl chudý jako kostelní myš (přírovnání)

Ach vy milá, nespravedlivá srdce! (synekdocha)

Stylistická charakteristika textu:

Chronologický postup vyprávění dle er-formou od začátku do konce. Výjimkou jsou retrospektivní sny a vzpomínky u kterých chronologický postup neplatí a vnitřní monology postav u kterých se přechází do ich-formy. Text je rozdělen do sedmi částí, z nichž poslední je epilog.

Postavy:

RODION ROMANOVICH RASKOLNIKOV – rozpolcená hlavní postava, jak už i trefné jméno napovídá. Jedná se o mladého muže, studenta práv, který žil dlouhou dobu v chudobě a celkově špatných podmínkách. Začal tedy hledat určitý ideál a napadla ho teorie prosazení zločinu, kdy všichni géniové museli spáchat zločin, díky omezenosti zákonů a prošlo jim to jen proto, že dokázali, že mohou. Jeho nálada byla velice proměnlivá a často vedl monology.

DMITRIJ PROKOFJIČ RAZUMICHIN – skrz na skrz dobrý člověk. Inteligentní, ale dobrý, díky tomu i trochu přihlouplý, protože odmítá pochopit myšlení vypočítavých lidí. Raskolnikovi pomáhá od začátku do konce a nakonec se ožení s Raskolnikovou sestrou, protože k ní během knihy zahoří láskou.

AVDOŤJA ROMANOVNA RASKOLNIKOVÁ – zkráceně Duňa, Raskolnikova sestra, která ho bezmezně miluje a pro zaručení zářné budoucnosti svému bratrovi, je ochotna vstoupit zcela dobrovolně i do manželství se zlým, však bohatým a vlivným mužem. I když se jí nedostalo vzdělání jako Raskolnikovi, tak je hned v několika chvílích ukázáno, že je neméně inteligentní, než její bratr.

PULCHERIJA ALEXANDROVNA RASKOLNIKOVOVÁ – matka Raskolnikova, starší venkovská žena. Svého syna miluje a to jí činí slepou k jeho aférám. I když na konci je odhaleno, že přeci jenom věděla více, než kdy dala najevo.

SOFJA SEMJONOVNA MARMELADOVÁ – zkráceně Soňa, postava ze špatných poměrů, stejně jako Raskolnikov, které ale neopustila pravá víra a odevzdanost k Bohu a která nakonec Raskolnika zachrání právě díky Božímu učení.

ARKADIJ IVANOVICH SVIDRIGAJLOV – stejně jako Soňa, i Svidrigajlov ukazuje Raskolnikovi zrcadlo. Narodil od hodné Sofji, která stále věří v Boha a neopouští ji to dobré, představuje Svidrigajlov co se z Raskolnika stane, když svůj hřích v sobě bude dusit, či ho dokonce začne těšit. Bezvěrec jenž má na svém krku nespočet životů a nakonec to ukončí sebevraždou. Byl zamilován do Avdoťji.

PORFIRIJ PETROVIČ – velice inteligentní vyšetřující soudce, který Raskolnika prokoukne hned ze začátku a po celou knihu mu činí mentálního protivníka. Jejich dialogy jsou jedny z nejpovedenějších kousků.

Děj:

Příběh začíná u zdánlivě běžného dne v životě Raskolnika. Pořád rozmyšlí nad něčím, co je mu natolik odporné, že to neadresuje ani ve svých myšlenkách. Uvažuje co ho k tomu vedlo. Přitom ochoří a mysl se mu zamtlí. O několika dnech, při kterých trpěl horečkou ani neví a nakonec spáchá „to.“ Což je odhaleno, že se jedná o vraždu stařeny, která půjčuje peníze. Ukradne peníze, ale schová je a jde se dál kurýrovat ze své nemoci. Začíná vyšetřování, Raskolnikov je jeden z předních podezřelých. Do života se mu vrací matka a sestra, přicházejí i noví lidé. mezi ně patří i Soňa, která nakonec vyvede Raskolnika z temnoty, či Svidrigajlov, který po dlouhou dobu funguje spíš jako záhadná postava v pozadí.

Kompozice, prostor a čas:

První až šestá část se, s výjimkou vzpomínek a snových pasáží, odehrávají v Petrohradě, Epilog pak na Sibiři. Doba se dá odhadnout na přibližně 2. polovinu 19. století.

Význam sdělení:

Zločin a trest je výstižným názvem pro celé téma. Spáchá zločin a následuje trest. Nejde mu uniknout, nejde jen o trest uložen soudem, ale o trestání vlastním svědomím, což je ukázáno hned na několika postavách, mezi nimi hlavně Raskolnikov a Svidrigajlov, kteří oba zvolí rozdílnou cestu ven. Zatímco Svidrigajlov podléhá a únik již vidí jen v sebevraždě, Raskolnikov znovu nalezne Boha a lásku k lidem (převážně k Soně).

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:

Rusky spisovatel, vystudoval vojenské technické učiliště. S celou svojí skupinou byl odsouzen na smrt vojenským soudem, trest jim byl změněn na nucené práce na Sibiři. Prošel peklem a nápravu shledal v Bohu. Ve svém okolí si všiml jen toho špatného, čehož také využíval ve svých dílech. Věřil, že spása se dá najít jedině v Bohu a to také hlásal dál.

Další autorova tvorba:

Mezi nejznámější díla patří ZÁPISKY Z MRTVÉHO DOMU, PRAVĚ ZLOČIN A TREST, IDIOT IDIOT, či BRATŘI KARAMAZOVI

OSOBNÍ NÁZOR

Knihy je napsaná poutavě, postavy, které ani ve svých myšlenkách neadresují jádro myšlenky mají pro takové chování své důvody a nikoliv jen pro napětí čtenáře. Myšlenka je tu s námi věčně a Dostojevskij ji dokonale jmenuje.

Ukázka z díla:

Úder dolehl přímo na temeno, její malý vzrůst tomu jen napomohl. Vyškřela, ale docela slabounce, a znenadání se schoula k podlaze, ačkoliv ještě stačila zdvihnout obě ruce. V jedné pořád ještě svírala „zástavu“. Tu udeřil vši silou ještě jednou, zase tupým koncem a zase do temene. Krev vychlístla jako z převržené číše a tělo se zvrátilo naznak. Couvl před padajícím tělem a hned se sklonil k její tváři; byla už mrtvá. Oči byly vytřeštěné, jako by chtěly vylézt z důlků, čelo a celý obličej měla svrstělý a zkrivený křečí.

Položil sekýru na zem vedle mrtvé a rychle, ale opatrně, aby se nepotřásl prýstící krví, strčil ruku stažené do kapsy, do pravé kapsy, z níž minule vytáhla klíče. Byl naprosto příčetný, mráčky ani mldoby se o něj už nepokoušely, jen ruce se mu pořád ještě trásly. Později se upamatoval, že byl dokonce velmi vímavý a obezřetný a že neustále dával pozor, aby se nepotřásl... .

Apostrofa – řečnická figura, ve které postava mluví k nepřítomné osobě. V tomto případě k Bohu. **Epizeuxis** – básnická figura, opakování stejného slova či slovního spojení. **Aposiopese** – literární pojem označující odmlku, nedokončení věty. **Synekdocha** – rétorická figura při níž se celek označí názvem jeho části, či část názvem celku. Spřízněná s metonymií. **Metonymie** – přenos označení. Nazvání objektu názvem jiného objektu, dle určité souvislosti.

HONORÉ DE BALZAC – Otec Goriot

LIBOR HALÍK

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:

xXx

Figury:

„xXx“

Tropy:

xXx

Stylistická charakteristika textu:

xXx

Postavy:

xXx – xXx

Děj:

xXx

Kompozice, prostor a čas:

xXx

Význam sdělení:

xXx

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:

xXx

Další autorova tvorba:

Mezi nejznámější díla patří xXx

OSOBNÍ NÁZOR

xXx

Ukázka z díla:

xXx

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:
xXx

Figury:
„xXx“

Tropy:
xXx

Stylistická charakteristika textu:
xXx

Postavy:
xXx – xXx

Děj:
xXx

Kompozice, prostor a čas:
xXx

Význam sdělení:
xXx

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:
xXx

Další autorova tvorba:
Mezi nejznámější díla patří xXx

OSOBNÍ NÁZOR

xXx

Ukázka z díla:
xXx

OSCAR WILDE – Obraz Doriana Graye

LIBOR HALÍK

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:

Román, obsahuje hororové prvky

Stylistická charakteristika textu:

Text je rozdělen do dvaceti kapitol. Paralelní kompozice děje, kdy se takto seznamujeme se Sibyl Vaneovou a její rodinou. Autor na začátek ještě přidal předmluvu, která slouží jako jakýsi návod na pochopení jeho díla.

Postavy:

DORIAN GRAY – hlavní postava, jehož příběh sledujeme. Začíná jako nádherný a nezkažený mladý muž, ještě adolescent. Díky vlivům svých, Basilových a Lorda Henryho se ale postupně kazí, až spáchá dokonce i vraždu. Už od útlého věku se u něj projevuje narcisismus a během svého života se propadá stále hloubš za honbou po potešení. Stává se z něj proutník, narkoman a jeho osobnost upadá.

BASIL HARVARD – idealistický malíř, Graye si všimne jako jeden z prvních a zamiluje se do něj. I jeho nekonečné velebení Dorianovi osobnosti mohlo mít vliv na jeho budoucnost.

LORD HENRY – manipulátor, miluje ovlivňovat okolí a sledovat jak se vyvine. To Lord Henry byl první, který Dorianovi nabídl svět potěšení a i když by si ho narcistický Dorian dost možná našel i sám, tak mu to nikdy nepřestal vyčítat. Během díla vystupuje jako filozof a inteligentní muž.

SIBYL VANEOVÁ – první dívka, jež měla tu smůlu a zamilovala se do Doriana Graye. Také první život, který kdy Dorian vzal a který byl předzvěstí jeho dalšího počínání.

Děj:

Příběh začíná pohledem na místo Basila Harvarda, ke kterému na návštěvu přišel jeho přítel Lord Henry. Baví se o mladíkovi jménem Dorian Gray a tím uvádějí jeho charakter ještě před uvedením jeho postavy do děje. Po této první kapitole už se děj odehrává výhradně kolem Doriana Graye. Zamiluje se do Sibyl Vaneové, jen aby podlehl potěšení a nepřímou zavinil její smrt. Po této zkušenosti propadne požitkářství bohémského života a postupně se propadá. Tráví noci ve vykřičených domech a opiových doupatech, okolí se od něj distancuje a to celé zatímco na něj se nezmění ani vráska. Jeho modlitba vyřčena toho prvního dne u Basila Harvarda totiž zavinila, že všechny projevy, stáří i morálního úpadku, mění podobu jeho obrazu a nikoliv podobu Doriana samotného. Ten, co Doriana neviděl něco z toho dělat ani neuvěří, že ten mile vypadající adolescent je třicetiletý proutník závislý na opiu. Během tohoto morálního úpadku zabije Basila Harvarda, který namaloval obraz a v jeho očích to celé zavinil. I Lordu Henrymu vyčítá svojí situaci. Ale děj nikdy neurčil, kdo ze tří mužů mohl za situaci Doriana Graye, zda on sám, jeho přítelé, či všichni dohromady. A příběh končí, když se Dorian rozhodne zničit obraz, důkaz o jeho morálním úpadku a tím zabije sám sebe.

Kompozice, prostor a čas:

Většina děje, až na pár výjimek, se odehrává v Londýně. Doba je circa konec 19. století.

Význam sdělení:

Autor zde pojednává o muži, jenž se behlavě žene za potěšením a tím nezničí jen sám sebe, ale i lidi kolem sebe. I když hovoří o umění a kráse potěšení, tak mluví i o trestu, který má být očistou a kterému se Dorian ve své nepřírozenosti vyhýbá.

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:

Oscar Wilde byl jistě geniální muž, který rád dráždil své okolí nemístnými narážkami. Rád nechával své okolí v nejistotě, zda není homosexuál a to ho přišlo draho, když byl odsouzen za homosexualitu ke dvěma rokům těžkých prací. Po odsouzení trestu se už nikdy nedal zcela dohromady a umřel v bídě jen pár let poté.

Další autorova tvorba:

Mezi nejznámější díla patří JAK JE DŮLEŽITÉ MÍTÍ FILIPA, PŘÁVĚ OBRAZ DORIANA GRAYE, STRAŠIDLO CANTERVILLSKÉ, ČI LIDSKÁ DUŠE ZA SOCIALISMU.

LITERÁRNÍ KRITIKA

Dobové vnímání díla a jeho proměny:

Když Oscar Wilde původně vydal Obraz Doriana Graye do novin, tak to jeho nakladateli přišlo až moc pohoršující a pozměnil či smazal asi 500 slov. Tento muž, Stoddart, mazal jak homosexuální, tak i heterosexuální narážky. Gray například o svých ženách dřív mluvil jako o milenkách, ale i jeho vztah s Basilem Harvardem byl hlubší.

Tato cenzura však nebyla konečná. Dílo se stejně setkal s kritikou a sám Oscar Wilde, když se dílo rozhodl vydat jako knihu, tak provedl autocenzuru. Pozměnil některé texty, přidal další tři kapitoly. Poslední kapitolu rozdělil na dvě. Přidal i předmluvu, která je jeho odpovědí všem kritikům původní, časopisecké, verze.

Stejně byl odsouzen ke dvěma letům nucených prací a právě toto dílo bylo použito jako jeden z důkazů, že má homosexuální sklony.

Aktuálnost tématu a zpracování tématu:

Bohémský život se vyskytuje stále a i když už se homosexualita nevnímá jako problém, tak přehnané požitkářství ano. Oscar Wilde představuje osobu Doriana Graye bravurně a je až hrůzostrašné sledovat, jak jednoduše se dají zničit životy lidí kolem sebe, když je člověk jen trochu neohledupný. Vlastně se člověk může do Doriana Graye poměrně snadno vcítit a to to horší dopad na čtenáře má, když najednou vidí dopady jeho chování.

OSOBNÍ NÁZOR

Wildeovo dílo mě chytlo a až do konce mě nepustilo. Nabídl mi nový pohled na svět kolem sebe, i lekci, kterou by si měli poslechnout všichni. Naprosto rozumím, proč je Obraz Doriana Graye jednou z nejdůležitějších literatur své doby.

Ukázka z díla:

„Ty nechceš, abych se s ním setkal?“

„Ne.“

„Pan Dorian Gray je v ateliéru, pane,“ pravil komorník, vstupující do zahrady.

„Teď mě představit musíš,“ řekl lord Henry se smíchem.

Malíř se obrátil k sluhovi, který tu stál a pomrkal ve slunečním světle. „Požádejte pana Graye, aby počkal, Parkere. Že přijdu za okamžik.“ Sluha se uklonil a vrátil se po pěšině. Basil se zahleděl na lorda Henryho. „Dorian Gray je můj nejdražší přítel,“ řekl. „Má prostou a krásnou povahu. Tvoje teta ti o něm řekla pravdu. Nezkaz ho. Nesnaž se ho ovlivnit. Tvůj vliv by byl špatný. Svět je veliký a je v něm plno skvělých lidí. Neodveď mi tedy jedinou bytost, které moje umění vděčí za veškeré kouzlo, co v něm je. Závisí na něm můj život umělce. Na to nezapomeň, Harry, důvěruji ti.“ Mluvil velmi zvolna a zdálo se, že se ta slova z něho derou téměř proti jeho vůli.

„Co to říkáš za nesmysl!“ řekl lord Henry s úsměvem, a uchopiv Hallwarda pod paží, téměř ho vlekl do domu.

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:

xXx

Figury:

„xXx“

Tropy:

xXx

Stylistická charakteristika textu:

xXx

Postavy:

xXx – xXx

Děj:

xXx

Kompozice, prostor a čas:

xXx

Význam sdělení:

xXx

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:

xXx

Další autorova tvorba:

Mezi nejznámější díla patří xXx

OSOBNÍ NÁZOR

xXx

Ukázka z díla:
xXx

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:
xXx

Figury:
„xXx“

Tropy:
xXx

Stylistická charakteristika textu:
xXx

Postavy:
xXx – xXx

Děj:
xXx

Kompozice, prostor a čas:
xXx

Význam sdělení:
xXx

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:
xXx

Další autorova tvorba:
Mezi nejznámější díla patří xXx

OSOBNÍ NÁZOR
xXx

Ukázka z díla:
xXx

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:
xXx

Figury:
„xXx“

Tropy:
xXx

Stylistická charakteristika textu:
xXx

Postavy:
xXx – xXx

Děj:
xXx

Kompozice, prostor a čas:
xXx

Význam sdělení:
xXx

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:
xXx

Další autorova tvorba:
Mezi nejznámější díla patří xXx

OSOBNÍ NÁZOR

xXx

Ukázka z díla:
xXx

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:
xXx

Figury:
„xXx“

Tropy:
xXx

Stylistická charakteristika textu:
xXx

Postavy:
xXx – xXx

Děj:
xXx

Kompozice, prostor a čas:
xXx

Význam sdělení:
xXx

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:
xXx

Další autorova tvorba:
Mezi nejznámější díla patří xXx

OSOBNÍ NÁZOR

xXx

Ukázka z díla:
xXx

GEORGE ORWELL – Devatenáct set osmdesát čtyři

LIBOR HALÍK

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:
Epický román, sci-fi a utopickými prvky, které ale kritizuje.

Stylistická charakteristika textu:
Text je pevně rozdělen na tři části. Děj je vyprávěn er-formou se zaměřením na Winstona. Autor je dobrým esejistou, ne tak dobrým romanopiscem.

Postavy:
WINSTON SMITH – Hlavní postava, takzvaný every-man archetyp. Člověk bez nijak výrazných rysů, do kterého by se měl každý člověk být schopen vcítit. Prostě přežívá.
JULIA – Romantický interest pro Winstona. Prosazuje životní styl tichého odporu. Kdy umí jít proti systému v malých věcech, ale nevidí smysl v organizovaném odporu.
O'BRIAN – Winstonův protipól. Winston z něj cítí, že ten jediný mu porozumí. A on mu skutečně rozumí. Ale opačně. A chce ho dostat na svojí stranu.

Děj:
Děj sleduje Winstonův běžný život a seznamuje nás s životem v Oceánii. První výraznou změnou je, když se Winston dá dohromady s Julií, do které se dle vlastních slov zamiloval. Druhou výraznou změnou je, když Winstona s Julií dostihne Psychopol a následně jsou mučeni na Ministerstvu Lásky. Děj končí kompletním obratem Winstonovi osobnosti. Kdy se kompletně podvolí Straně.

Kompozice, prostor a čas:
Většina příběhu se odehrává v Londýně, ve státu zvaném Oceánie. Mohl by být rok 1984, i když to není jisté. Během příběhu je pár vzpomínkových sekvencí a informativní pasáž v podobě Knihy, kterou Winston čte.

Význam sdělení:
Autor varuje před technologií a čeho by byla schopna ve špatných rukou. Varuje před totalitním státem a jaké kontroly by byl schopen s pomocí moderních technologií.

LITERÁRNÍ HISTORIE

Politická situace:
Autor napsal svůj román po dvou světových válkách, v období velkého technologického rozmachu. Svět byl nestálý, v chaosu a do toho zažili největší rozkvět techniky za posledních několik staletí. Pro románovou totalitní nadvládu ho inspiroval socialismus v SSSR.

Eric Arthur Blair – život autora:
Dle některých zdrojů nejvlivnější esejista své doby. Narodil se v chudém prostředí. Odtud to zaměřením na nejspodnější vrstvu. Svůj pseudonym si vymyslel dle názvu řeky v místě, kde bydlel. Svojí tvorbou se snažil upozornit na stav, ve kterém se svět nachází a mohl by se nacházet, pokud bude pokračovat směrem, kam míří.

Další autorova tvorba:

- Farma zvířat
- Cesta k Wigan Pier
- Hold Katalánsku

Aktuálnost tématu a zpracování tématu:
Témata jako cenzura, války za mocí, technologická nadvláda, sledování, ztráta soukromí a další, jsou stále aktuální, ne-li ještě více, než v minulosti.

OSOBNÍ NÁZOR

Román mistra Orwella jsem měl problém ocenit. První dvě části byli natolik zmatečné a ploché, že můj názor byl spíše negativní. Ale třetí část byla schopná zodpovědět každý můj problém (či na mě zapůsobila O'Brienova převýchova a já si vyvinul dípsych) a během posledního sta stránek se můj postoj otočil o 180 stupňů.

Ukázka z díla:

Winston viděl O'Briena možná tucetkrát během právě tolika let. Silně ho to k němu táhlo, nejen proto, že ho zaujal rozpor mezi O'Brienovým uhlazeným chováním a jeho zápasnickou konstitucí. Mnohem spíš to způsobovala skrytá víra – nebo možná ani ne víra, pouze naděje –, že O'Brienova politická uvědomělost není bez vady. Co si v jeho tváři to neodbytně naznačovalo. A třeba se mu ve tváři neodrážela ani neuvědomělost, nýbrž jen inteligence. Ale tak či onak působil dojmem člověka, se kterým se dá mluvit, pokud se vám nějak podaří obelstít telestěnu a zastihnout ho o samotě. Winston si tuhle domněnku nikdy ani v nejmenším nezkušel ověřit: nebylo totiž ani možno jak. V tu chvíli O'Brien pohlédl na hodinky, zjistil, že se blíží jedenáct nula nula, a zjevně se rozhodl zůstat v Archivním oddělení, dokud Dvouminutovka nenávisti neskončí. Usadil se na židli v téže řadě jako Winston, o pár míst dál. Mezi nimi seděla drobná, písková blondýna, která pracovala v kóji vedle Winstona. Tmavovláška se uvelebila přímo za ním. Vzápětí se z velké telestěny na konci místnosti vydral příšerný, řezavý jek, jako by se nějaký obludný stroj točil bez mazání.

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:

xXx

Figury:

„xXx“

Tropy:

xXx

Stylistická charakteristika textu:

xXx

Postavy:

xXx – xXx

Děj:

xXx

Kompozice, prostor a čas:

xXx

Význam sdělení:

xXx

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:

xXx

Další autorova tvorba:

Mezi nejznámnější díla patří xXx

OSOBNÍ NÁZOR

xXx

Ukázka z díla:
xXx

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:
xXx

Figury:
„xXx“

Tropy:
xXx

Stylistická charakteristika textu:
xXx

Postavy:
xXx – xXx

Děj:
xXx

Kompozice, prostor a čas:
xXx

Význam sdělení:
xXx

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:
xXx

Další autorova tvorba:
Mezi nejznámější díla patří xXx

OSOBNÍ NÁZOR
xXx

Ukázka z díla:
xXx

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:
xXx

Figury:
„xXx“

Tropy:
xXx

Stylistická charakteristika textu:
xXx

Postavy:
xXx – xXx

Děj:
xXx

Kompozice, prostor a čas:
xXx

Význam sdělení:
xXx

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:
xXx

Další autorova tvorba:
Mezi nejznámější díla patří xXx

OSOBNÍ NÁZOR

xXx

Ukázka z díla:
xXx

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:
xXx

Figury:
„xXx“

Tropy:
xXx

Stylistická charakteristika textu:
xXx

Postavy:
xXx – xXx

Děj:
xXx

Kompozice, prostor a čas:
xXx

Význam sdělení:
xXx

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:
xXx

Další autorova tvorba:
Mezi nejznámější díla patří xXx

OSOBNÍ NÁZOR
xXx

Ukázka z díla:
xXx

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:
xXx

Figury:
„xXx“

Tropy:
xXx

Stylistická charakteristika textu:
xXx

Postavy:
xXx – xXx

Děj:
xXx

Kompozice, prostor a čas:
xXx

Význam sdělení:
xXx

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:
xXx

Další autorova tvorba:
Mezi nejznámější díla patří xXx

OSOBNÍ NÁZOR

xXx

Ukázka z díla:
xXx

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:
xXx

Figury:
„xXx“

Tropy:
xXx

Stylistická charakteristika textu:
xXx

Postavy:
xXx – xXx

Děj:
xXx

Kompozice, prostor a čas:
xXx

Význam sdělení:
xXx

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:
xXx

Další autorova tvorba:
Mezi nejznámější díla patří xXx

OSOBNÍ NÁZOR

xXx

Ukázka z díla:
xXx

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:
xXx

Figury:
„xXx“

Tropy:
xXx

Stylistická charakteristika textu:
xXx

Postavy:
xXx – xXx

Děj:
xXx

Kompozice, prostor a čas:
xXx

Význam sdělení:
xXx

LITERÁRNÍ HISTORIE

Autor – život autora:
xXx

Další autorova tvorba:
Mezi nejznámější díla patří xXx

OSOBNÍ NÁZOR

xXx

Ukázka z díla:
xXx